

передбачає перевірку знань у межах п'яти послідовних кроків: від логічної структури тексту до синтаксичного аналізу окремих лексем. Нижче пропонуємо завдання з розгорнутими методичними коментарями, які допоможуть опанувати алгоритм розв'язання складних синтаксичних і пунктуаційних випадків.

ВАРІАНТ 1

Завдання стосуються речень, що первісно становили зв'язний текст. Прочитайте речення й виконайте завдання до них (цифри в дужках позначають наступне слово).

▲ А до мене можеш писати частіше: у кожному маминому листі повідомляй, які маєш гарні (1)**оцінки**.

● Якщо ти брудно пишеш, то переписуй так (2)**довго**, аж поки зошит не буде зовсім охайний.

◆ Коли ти навчишся так писати, тоді буде легше на потім, як ходитимеш у (3)**більші** класи.

■ Ти ж мені найдорожча у світі (4)**людина**, а тому я вимагаю від тебе так само багато, як і від себе.

□ Я буду радіти з твоїх успіхів, і (5)**звісно**, журитимуся з твоїх невдач.

Завдання 1. Первісний текст буде відновлено, якщо речення розташувати в послідовності, запропонованій у рядку

А) ● ▲ ◆ ■ □

Б) ● ▲ ◆ □ ■

В) ● ◆ ▲ ■ □

Г) ● ■ □ ▲ ◆

Д) ● ■ ▲ ◆ □

Правильна відповідь: В

Методичний коментар. Логіка викладу в листах В. Стуса часто йде від конкретної побутової настанови до етичного узагальнення. Починаємо з процесу

письма (●), переходимо до його відтермінованих у часі наслідків (◆), що маркуються корелятивною парою «коли... тоді». Наступним кроком є перехід до теми особистого листування (▲), де сполучник «а» на початку речення виконує приєднувальну функцію, перемикаючи увагу з навчання на взаємодію з батьком. Завершується текст декларацією високої вимогливості (■), обґрунтованої причинно-наслідковим зв'язком («а тому»), та підсумковою тезою про емоційну співпричетність до долі сина (□), де єдність викладу підтримано тематичним протиставленням (*успіхи – невдачі*).

Завдання 2. Складним із різними видами зв'язку (безсполучниковим та сполучниковим підрядним) є речення, позначене

- А) ▲
- Б) ●
- В) ◆
- Г) ■
- Д) □

Правильна відповідь: А

Методичний коментар. У реченні ▲ поєднано два типи зв'язку: безсполучниковий (між першою та другою частинами стоїть двокрапка: «*писати частіше : повідомляй*») та підрядний (третя частина приєднана сполучним словом «*які*»).

Завдання 3. Вставне слово, що вказує на ставлення мовця до висловленого (упевненість), ужито в реченні

- А) ▲
- Б) ●
- В) ◆
- Г) ■
- Д) □

Правильна відповідь: Д

Методичний коментар. Слово «звісно» у реченні □ є вставним. Воно виражає впевненість автора.

Завдання 4. Пунктуаційну помилку допущено в реченні, позначеному

А) ▲

Б) ●

В) ◆

Г) ■

Д) □

Правильна відповідь: Д

Методичний коментар. У реченні □ слово «звісно» є вставним і має виділятися комами з обох боків, а от перед сполучником «і» не треба ставити кому, бо він з'єднує однорідні присудки «буду радіти» і «журитимуся».

Завдання 5. Синтаксичну роль обставини виконує слово, позначене цифрою

А) 1 (оцінки)

Б) 2 (довго)

В) 3 (більші)

Г) 4 (людина)

Д) 5 (звісно)

Правильна відповідь: Б

Методичний коментар. Прислівник «довго» характеризує дію (перепишуй як? як довго?), отже, є обставиною. Для порівняння: «оцінки» – додаток (маєш що?); «більші» – означення (класи які?); «людина» – присудок (ти є людина); вставне слово «звісно» не є членом речення.